

10 ГОДИНА ОД УПОКОЈЕЊА ПАТРИЈАРХА ПАВЛА

Аутобиографски текст Патријарха српског Павла из 1996. године

Једини је Бог који ће судити свачијем делу

Ратна искушења нису мимоишла ни нашу Цркву чије је снаге подрило полувековно безбожнштво које је владало људима и мотрило на свако крштење и венчање у цркви, на сваку славску свећу у дому, на сваки крст над гробом. Много и много напора треба да се Црква и духовно и материјално опорави, ратна страдања захтевала су ванредне мере и снаге да Црква притекне у помоћ своме народу и буде са њим кад му је најтеже. Служба Богу и служба

народу спојиле се у једну, и свако је ту службу вршио према свом осећању дужности и одговорности. Једини је Бог који ће судити свачијем делу. Међутим, Цркви мора сада да је најпрече духовно старање за људе, а она то најнепосредније може чинити преко својих свештеника. Многи приговори на њихов рад нажалост нису без основа, и Црква, преко својих архијереја, мора им помоћи да верницима буду пример пожртвовања, честитости и породичног живота.

фото: Архива Музеја СПЦ

Породицу сматрам основом људске заједнице и незаменљивом за духовни развој човека. У породици се чува вера предака, држи се до основних духовних вредности које нас воде кроз живот; породица је извор љубави, у њој се учимо дужности, жртвовању, заједничком подношењу невоља, као и подели радости. Породица нам ствара осећање да смо заједно у свему и кад одемо из својих кућа, куда нас живот води. Породица је „мала Црква“. Њених светиња и обичаја ко се држи, тај не може залутати у овом отуђеном, испражњеном, посувраћеном свету.

Управо зато што брине за целокупни живот свога народа, и онај материјални, који му је данас толико тежак, и онај духовни који угрожава све гласније гажење људских вредности - Српска Црква се, исповедајући веру Спаситеља нашега, не може свести само на поуке и обреде. Она мора наставити да се отворено суочава са свим околностима од којих зависи судбина свих људи у овој земљи. Црква је, и до сада, у више наврата подсећала, а у својим прогласима и упозоравала, да је српском народу потребан морални и друштвени преображај читавог поретка под којим живимо, а не само промене политичких односа и снага у садашњем стању. Са наслеђем полувековне владавине, чија је идеологија физички и духовно затирала све земље у којима се била зацарила - српски народ је и крај садашњег, наметнутог рата дочекао морално располућен. Уместо да се све снаге приберу и да се велике несреће распореде на све грађане, у српским земљама харају подземља и све организованији криминал. Царује корупција, ратни профитери незајажљиво се богате на најирњој социјалној и здравственој беди становништва, изложеног и биолошком пропадању нараштаја који долазе. Човек је опустошен; стручни, способни људи, у најбољој снази, не виде своју будућност, а поступак са прогнаним народом тако је бездушан да представља најтежи пораз саве-

сти и за свакога од нас. Превладава опште осећање неизвесности, страха, бесмисла, а они који би морали да носе највеће одговорности за то, своје трајање на власти продужавају на безнађу народа, претвореног у беспризорне, унижене поданике. Дно, до којег смо дошли, показује колико је важног времена изгубљено у оглушивању о апеле за спас Срба и њихових земаља. Искуство показује да се заслужност за Отаџбину мери само тиме шта је ко учинио и жртвовао за свој народ. Колико је вредности стицао служењем том народу у свакој дужности и на сваком месту у политичкој власти. Држати све само у својим рукама значи бити осамљен, отуђен од правих људи, са којима би се и праве одговорности могле поделити. Не говорим све ово да бих осуђивао, или на обрачуне подстицао збуњене и унесређене наше људе. Сматрам се само обавезним да своју забринутост искажем до краја отворено и, ако смем рећи, очински.

Нико неће избећи одговорност за свој удео у ономе што је све српски народ задесило. Али никоме неће измаћи ни заслуга ако макар овога пута покаже истинску спремност на самопрегор за опште добро. Рат је завршен и сада је најзад прилика да се на разуман, патриотски начин, одлучно крене ка стварању услова који ће изменити досадашњи неживот обесправљених људи и вратити достојанство упропаштеној земљи. „Нове нужде рађу нове силе“, и зато у свим срединама српског народа, а поготову Србији, матичној његовој земљи, најпрече је сада окупити људе од разума, искуства, способности, а пре свега моралног угледа. Поменуо сам сусрете са таквим савременицима, а њих има далеко више но што се о њима зна. Све сам, зато, уверенији да поверење треба указати новим људима, личностима чистих руку и часног држања. Такви људи, највишег осећања одговорности, стрпљиви, спремни да разумеју, способни да разумеју предубеђења, могли би да покрену решавање и најтежих питања која нам тек предстоје на свим странама, споља и изнутра. Све што је урађено, привремено је и принудно скрпљено да би се постигао мир, и биће зато потребни највећи напори да би се изборили бољи услови за опстанак и за будућност народа коме припадамо.

Али, сем у своје руке, српски народ мора да се узда и у Бога. Молимо се Господу да уразуми све оне који несрећу носе или сеју међу народима, али да уразуми и нас саме, како бисмо се клонили свега што је нељудско и недолично. Као они Свети ратници, на нашим фрескама, будимо најодлучнији поборници добра у овом данашњем свету зла око нас и у нама. Јер, и зло, као свака сила, за времена је. Заслужимо да Бог буде у нама, па ће нам Бог и помоћи да се ослободимо страхова, да се отворимо свему што води напретку и нади.

Реч на крају

Пред крај дана, пре него што га завршимо редовним нашим молитвама ми, православни монаси, за те молитве духовно се припремамо ћутањем. У њему

ИЗ ЖИВОТА ЦРКВЕ

У Епархији рашко-призренској – На празник Ваведена Пресвете Богородице, Епископ рашко-призренски Теодосије служио је Свету Архијерејску Литургију у Богородичином храму из 14. века у Липљану. Саслуживали су намесник приштевски протојереј-ставрофор Светислав Трајковић, са свештеницима тог намесништва. Прослава у липљанском храму Ваведена Пресвете Богородице из 14. века увек је посебан доживљај. – Тај храм је до наших дана опстао на овим светим просторима и опомиње нас да и ми треба да опстанемо, али не својом силом, снагом, памећу већ силом Божијом и молитвама Пресвете Богородице, онако како је наш народ у прошлости живео и опстајао, имајући веру и наду у Господа тражећи заступништво Пресвете Богородице. Тако и ми данас треба да своје очи уперимо ка небу и да од Бога тражимо помоћ. Да бисмо могли чисте савести од Бога тражити помоћ треба да испуњавамо реч Божију и заповест Божију, казао је Владика Теодосије.

Празник у Липљану посебно су улепшала деца на свој начин. Својим присуством и радосћу због празника, али и првог снега. Учитељ у ОШ „Браћа Аксић“ у Липљану, Славомир Мирић, каже да има деце, не као некада, али сматра да је са мало добре воље могућ опстанак Срба у Липљану. – Довели смо децу из прве смене од првог до четвртог разреда, дошли су и људи из околних места. Сваке недеље се одржава служба у цркви, не буде толико људи, али данашњи дан је посебан због празника. Тако да је овде живот могућ, има нас још овде на овим просторима, каже он.

Овај православни празник је и крсна слава појединих мештана у Липљану у коме данас живи око 400 Срба.

Извор: Епархија рашко-призренска

сабирамо шта смо тог дана учинили, како поступили, шта коме рекли. И ево, сада, при крају ових страница, са напором бележених, али без довољно времена да буду боље повезане и премерене - лакше би ми било да грешно испадне све што сам лоше помислио или рекао, било о чему и било о коме. До истина, које су једина права светлост у помрачењу људских савести и свести, долази се разним путевима. Нечастиво се гоји у притворном, лагодном обилажењу да му откријемо право лице и на њега укажемо. Нисмо свезнајући и зато бива да се огрешимо. Али ми знамо за свету тајну покајања. Они који не знају за њу мисле да им је све допуштено, и зато верујемо да би већа кривица била прећутати њихова недела него у прекоревану каткад прећи меру.

Завршио бих помислима пред своју вечерашњу молитву.

Да ли сам, у овом ипак подужем казивању, заборавио да споменем нешто важније од реченога?

Да ли сам имао довољно снаге и умења да праву реч кажем о трагедији прогнаног, разапетог народа, о опустошеној земљи која му је била Отаџбина, а не само домовина? Није ли ово што Црква чини, поред свих настојања, ипак више запомагање него права помоћ? Колико је нас, људи Цркве, и колико пута, залазило у прихватилишта, домове, болнице, да би свакодневно показивали своје старање о њима? Колико свештеника утиче да скромније буду свадбе, славе, разна освећења, па и саме сахране и парастоси, у време највеће беде највећег броја становника ове земље? Све то, рекао бих, просто распусно обиле јестива и пића, не усмерава се на помоћ гладнима којих има и међу рањеницима, инвалидима, а не само међу децом и остарелима! Пасивним, чак пословним односом свештенства према пастви не одбијемо ли од себе народ који све види, уместо да га окупљамо? Има много племенитих, пожртвованих верника који би помагали паросима и подстицали их да одистински саосећају са невољнима, и све што сакупе одвајају за њих. Да могу стићи, Васкрсли Бог ми је сведок, пред црквама, болницама, па и пред луксузним дворанама за банкете и модне раскоши, стајао бих и лично просио за страдалну нашу браћу, сестре и децу. Свако од нас требало би, на један активан начин, да посрами све оне бахате лакомоти које живе на толиким јавним местима, а не да се само згражамо и очајавамо што је мрачна, опака бестидност завладала свуда око нас.

Најзад, као у свакој прилици, и у овој бих морао да поновим једно те исто: будимо човечни и према онима које не престају учити да смо им непријатељи; не журимо са загрљајима, али пружајмо руку свакоме ко увиђа да морамо живети као људи, кад нисмо могли као браћа. Негујмо што боље односе са нашим суседима који, и под највећим притисцима, ипак нису заборавили да смо упућени једни на друге. Не призивајмо Божју правду и милост, ако људима свих народа, вера и невоља не пожелимо оно исто што се и за себе молимо. Ако нас порази и понижења не озлоједе, ако у трпљењу сабирамо снаге да се не поништимо, наша велика патња може нам бити велико чистилице за препород, без кога нам нема ни подмирења насušних потреба ни правог духовног живота. Безнађе није само пораз, већ порок обездушеног човека коме је лакше препустити се немоћи него упорно, истрајно борити се и молити, сваког дана, да се сачува и спасе великомученички народ наш. Ниједна служба њему не може бити само временена или успутна, већ заветовање да она мора бити непрестана, предана, Богу приступачна.

Извор: Србија и коментари (1993/1995), уредио Живорад Стојковић, Издања задужбине Милоша Црњанског, књ. 3, Задужбина Милоша Црњанског, Београд, 1996, стр. 357–374.

